

Verkennd natuuronderzoek Parklaan / Nieuweweg te Hattem

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en gebieden

Datum: 28-11-2011
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2011/011.28
Versie: C2

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Voor het gebied rond de kruising Parklaan / Nieuweweg in Hattem bestaan herontwikkelingsplannen. In het gebied staan enkele gebouwen (Chinees restaurant, voormalige snackbar, enkele oude schuren en woonhuizen) die (deels) gesloopt zullen en vervangen door nieuwbouw. Dit betreft een ruimtelijk ontwikkeling die getoetst dient te worden aan de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur. In opdracht van Aveco de Bondt is derhalve een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd om de natuurwaarden van het plangebied en de consequenties van de geplande ingreep te kunnen inschatten. Het onderzoek richt zich alleen op het te slopen voormalige winkelpand en de te verbouwen schuur daarachter. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van dit verkennend natuuronderzoek.

1.2 Doel

Het doel van dit onderzoek is om te bepalen of de geplande ontwikkelingen in het plangebied kunnen leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur. Op basis van dit onderzoek kan worden vastgesteld of voor de ontwikkelingen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet of een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet vereist is en of in het kader van de bestemmingsplanfase een dergelijke ontheffing of vergunning verleenbaar wordt geacht.

Figuur 1.2: Ligging plangebied (rood omlijnd).

2 WETTELIJK KADER

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) in oktober 2005 zijn door Nederland de internationale verplichtingen vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving verankerd. Ingevolge artikel 10a, eerste lid Nb-wet, wijst de minister van LNV gebieden aan ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Projecten, plannen of handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn op grond van artikel 19d Nb-wet verboden. Ook

projecten, plannen of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden kunnen verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. Gedeputeerde Staten – of in uitzonderingsgevallen de minister van EL&I – kunnen een vergunning verlenen voor activiteiten die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De vergunning wordt pas afgegeven nadat een zogenaamde 'habitat-toets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en dat er geen significante verstoring van soorten optreedt.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens art. 2 van de Ffwet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet. Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

In de Flora- en faunawet worden beschermde soorten ingedeeld in drie verschillende beschermingsniveaus:

Algemeen beschermde soorten

Voor algemeen beschermde soorten (soort van tabel 1 AMvB Ffwet) geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ingrepen of beheer, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.

Overige beschermde soorten

Voor de iets zwaarder beschermde soorten (soort van tabel 2 AMvB Ffwet) is voor ruimtelijke ingrepen wel een ontheffing vereist, tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen of ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverlening van tabel 2-soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

Strikt beschermde soorten

De derde categorie zijn de strikt beschermde soorten (soort van tabel 3 AMvB Ffwet). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Vogels

Vogels vormen een aparte categorie. Voor broedende vogels zijn er vrijwel geen onthefings-mogelijkheden. Vogels zijn vooral kwetsbaar in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Door het ministerie van EL&I is een lijst opgesteld met vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat ze ook buiten het broedseizoen niet mogen worden verstoord of hun vaste rust- en verblijf mag worden aangetast.

2.3 Beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Het Structuurschema is inmiddels vervangen door de Nota Ruimte.

Bij geplande ingrepen die binnen de EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen niet zijn toegestaan, tenzij er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

3 ONDERZOEKSRESULTATEN

3.1 Bureaustudie

3.1.1 Werkwijze

Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. verspreidingsatlassen gebruikt en digitale media als www.waarneming.nl. Aan de hand van deze bureaustudie kan een inschatting gemaakt worden van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

3.1.2 Natuurbeschermingswetgebieden

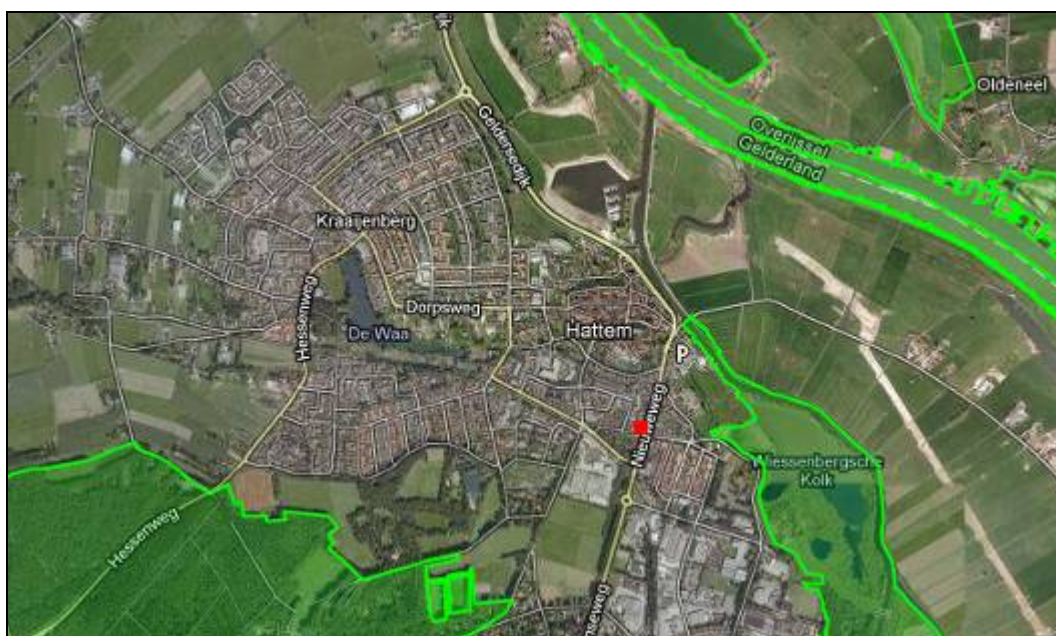
Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of een Beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde natuurbeschermingswetgebied is het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel op ca. 150 meter afstand van het plangebied. Gezien de beperkte effectafstand van de ingreep en de ligging van het plangebied midden in het centrum van Hattem, kunnen (significant) negatieve effecten op natuurlijke habitats en/of soorten waarvoor natuurbeschermingswetgebieden zijn aangewezen op voorhand worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

Figuur 3.1.2: Overzicht begrenzing Natura 2000-gebieden Uiterwaarden IJssel (ten oosten van Hattum) en de Veluwe (ten westen van Hattum) ten opzichte van het plangebied (rode stip). Bron: gebiedendatabase EL&I.

3.1.3 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de bestaande natuur behorend tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde EHS-gebied is de Uiterwaarden IJssel op ca. 150 meter afstand van het plangebied. Gezien de beperkte effectafstand van de ingreep en de ligging van het plangebied midden in het centrum van Hattum, kunnen (significant) negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een “nee, tenzij-toets” is niet aan de orde.

Figuur 3.1.3-1: Overzicht begrenzing bestaande natuur van de EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode stip). Bron: www.minlnv.nl.

3.1.4 *Beschermde soorten*

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten in het plangebied. In de bredere omgeving komen bijzondere soorten als groene specht, bosuil en verschillende soorten vleermuizen voor (www.waarneming.nl). Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl) komen in de omgeving van Hattem tevens de amfibiesoorten kamsalamander en poelkikker voor.

3.2 Verkennend veldbezoek

3.2.1 *Werkwijze*

Op vrijdag 18 november 2011 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten beoordeeld welke beschermde soorten er potentieel in het plangebied voorkomen. Het veldonderzoek heeft derhalve een duidelijk verkennend karakter en kan niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie.

3.2.2 *Flora*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten planten aangetroffen in het plangebied. Deze zijn ook niet te verwachten vanwege het ontbreken van geschikte habitat voor beschermde plantensoorten. Het plangebied betreft een bebouwd gebied in het centrum van Hattem.

3.2.3 *Vogels*

Het plangebied is geschikt als broedgebied voor vogels. Rondom de woningen en bedrijfsgebouwen kunnen algemeen voorkomende zangvogels als merel, koolmees en winterkoning broeden in struweel in de tuinen. Verder kunnen huismussen broeden in de gebouwen en de oude schuur in het plangebied. Rondom de schuur zijn tijdens het veldbezoek enkele huismussen waargenomen. Voor gierzwaluwen is het gebied minder geschikt, aangezien er vrijwel geen geschikte openingen in de daken aanwezig zijn.

Figuur 3.2.3: Voor huismussen geschikte oude schuur in het plangebied.

3.2.4 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen zoogdieren in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen specifiek biotoop voor strikt beschermde zoogdiersoorten als das en boomarter. Uit het bureauonderzoek blijkt dat de overige beschermde soort eekhoorn (tabel 2 AMvB Ffwet) in de omgeving van Hattem voorkomt. In het plangebied is echter geen leefgebied voor de eekhoorn aanwezig. Aangezien de schuur in het plangebied niet van binnen onderzocht mocht worden, kan de aanwezigheid van de steenarter niet helemaal worden uitgesloten. Steenarters komen echter vrijwel niet ten zuiden van de IJssel voor. Algemeen voorkomende zoogdiersoorten als huisspitsmuis en egel zouden het plangebied als leefgebied kunnen gebruiken. Dit zijn algemeen beschermde soorten (tabel 1 AMvB Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt.

Vleermuizen

Vrijwel alle gebouwen in het plangebied bevatten diverse mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Alleen in het gebouw waarin het Chinees restaurant is gevestigd zijn geen mogelijkheden voor vleermuizen aanwezig. Dit gebouw bevat geen spouwmuren en de dakranden zijn met cement afgesloten. De aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied kan niet worden uitgesloten en dient door middel van aanvullend veldonderzoek te worden onderzocht.

Figuur 3.2.4-1: Voor vleermuizen toegankelijke spouwmuur aan de achterzijde van het gebouw.

Figuur 3.2.4-2: Voor vleermuizen toegankelijke schuur in het plangebied.

3.2.5 Reptielen, amfibieën en vissen

In de omgeving van Hattem komen verschillende strikt beschermde reptielen-, amfibieën- en vissoorten voor. Het plangebied zelf bevat echter geen specifiek geschikt biotoop voor strikt beschermde soorten reptielen, amfibieën en vissen. Er is in het plangebied geen geschikt oppervlakte aanwezig wat kan dienen als voortplantingsplaats voor amfibieën of leefgebied voor beschermde vissen. Het plangebied ook geen geschikt landbiotoop (overwinteringsbiotoop) voor reptielen en amfibieën. Het betreft een vrijwel geheel bebouwd terrein waarop enkele woningen en bedrijfsgebouwen staan. De aanwezigheid van beschermde soorten reptielen, amfibieën en vissen kan worden uitgesloten.

3.2.6 Ongewervelden

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen specifiek geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten.

4 CONCLUSIES

4.1 Natuurbeschermingswet

De ingreep leidt niet tot (significant) negatieve effecten op gebieden die zijn beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet. Nader onderzoek in de vorm van een verslechteringsstoets of een passende beoordeling is derhalve niet noodzakelijk en het aanvragen van een Natuurbeschermingswetvergunning niet aan de orde. De Natuurbeschermingswet staat niet aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg.

4.2 Ecologische Hoofdstructuur

De ingreep leidt niet tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Nader onderzoek in de vorm van een “nee, tenzij-toets” is niet noodzakelijk. Het beleid ten aanzien van de EHS staat niet aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg.

4.3 Beschermde soorten

Enkele gebouwen in het plangebied zijn potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek naar vleermuizen dient vastgesteld te worden in hoeverre de gebouwen daadwerkelijk door vleermuizen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats. De gebouwen zijn tevens geschikt als verblijfplaats voor de huismus. In het plangebied zijn enkele foeragerende exemplaren van de huismus waargenomen. Ook zou de steenmarter in de schuur in het plangebied voor kunnen komen, hoewel steenmarters weinig ten westen van de IJssel voorkomen. Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen of steenmarters worden aangetroffen, dan dient voor de sloop van de gebouwen een ontheffing / positieve afwijzing aangevraagd te worden bij Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I of door middel van mitigerende maatregelen moet voorkomen worden dat de functionaliteit van het gebied voor de betreffende soorten in gevaar komt.

Verder zijn enkele algemeen voorkomende soorten te verwachten zoals huisspitsmuis en egel. Dit zijn algemeen beschermde soorten (tabel 1 AMvB Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt.

In verband met de mogelijke aanwezigheid van broedende vogels dient begroeiing buiten het broedseizoen van vogels verwijderd te worden. Dit om te voorkomen dat broedende vogels worden verstoord.

Andere beschermde soorten zijn niet in het plangebied aangetroffen en hier ook niet te verwachten vanwege het ontbreken van specifiek geschikt habitat voor deze soorten.